

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs<sup>9</sup> ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I AGa 251/20

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Marek Boniecki
Protokolant:	Michał Góral

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2022 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w N. (Niemcy)

przeciwko A. M. (1), A. P. (1), S. P. (1), L. P. (1), K. Ł., M. P., A. N., M. M. (1) i W. L.

o ustalenie

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 10 czerwca 2020 r. sygn. akt VII GC 132/16

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Marek Boniecki

**Sygn. akt I AGa 251/20**

**Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie**

**z dnia 11 lutego 2022 r.**

Wyrokiem z 10 czerwca 2020 r. Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił powództwo (...)z siedzibą w N. przeciwko: A. M. (1), A. P. (1), S. P. (1), L. P. (1), K. Ł., M. P., A. N., M. M. (1) i W. L. o ustalenie utraty przez pozwanych prawa głosu z wszystkich akcji posiadanych w (...) S.A. w K. oraz orzekł o kosztach procesu i nieuiszczonych kosztach sądowych.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny szczegółowo zaprezentowany w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, z którego to uzasadnienia wynika, że:

- w 1994 r. powstała spółka cywilna (...), której założycielami byli A. P. (1), A. M. (1) i S. P. (1); realizowała ona zamówienia dla podmiotów niemieckich, w tym dla (...) w N.;

- w 1998 r. niemiecki kontrahent zaproponował wspólnikom spółki (...) współpracę polegającą na dystrybucji produktów B. na terenie Polski;

- 10 września 1998 r. (...) oraz pozwani powołali (...) sp. z o.o., której statut przewidywał, że spółka będzie prowadzić działalność gospodarczą na terenie Polski i zagranicą;

- spółka opierała się na kooperacji z innymi podmiotami gospodarczymi, które na jej rzecz realizowały dostawy albo usługi; na początku w 80% zaopatrywała się u powoda, potem rozpoczęła współpracę z innymi wytwórcami, m.in. szwagrem A. M. (1) T. L. i przedsiębiorstwem (...);

- 15 kwietnia 2009 r. nastąpiło przekształcenie w spółkę akcyjną pod firmą (...) S.A. w K. (dalej: Spółka);

- 4 kwietnia 2013 r. Spółka nabyła status spółki publicznej;

- struktura akcjonariatu po realizacji ofert publicznej, a przed powzięciem uchwał z 28 kwietnia 2014 r. przedstawiała się następująco: powód dysponował: 1.700.000 akcji imiennych serii (...) i 1.900.000 akcji na okaziciela serii (...), co dawało mu 30,00% udziału w kapitale zakładowym i 32,92% głosów na WZA; A. M. (1) dysponował: 600.000 akcji imiennych serii (...) i 1.000.000 akcji na okaziciela serii (...), 135.250 akcji na okaziciela serii (...), co dawało mu 14,46% udziału w kapitale zakładowym i 14,50% głosów na WZA; A. P. (1) dysponował: 600.000 akcji imiennych serii (...) i 1.000.000 akcji na okaziciela serii (...), 135 250 akcji na okaziciela serii (...), co dawało mu 14,46% udziału w kapitale zakładowym

i 14,50% głosów na WZA; S. P. (1) dysponował: 600.000 akcji imiennych serii (...)

i 1.000.000 akcji na okaziciela serii (...), 137.250 akcji na okaziciela serii (...), co dawało mu 14,48% udziału w kapitale zakładowym i 14,50% głosów na WZA; L. P. (1) dysponował: 600.000 akcji imiennych serii (...) i 1.000.000 akcji na okaziciela serii (...), 135.250 akcji na okaziciela serii (...), co dawało mu 14,46% udziału w kapitale zakładowym i 14,50% głosów na WZA; akcjonariusze rozproszeni: 1.456.985 akcji na okaziciela serii (...), co dawało im 12,14% udziału w kapitale zakładowym i 9,08% głosów na WZA;

-(...)spółka jawna, na zlecenie powoda wytwarzała elementy stalowe i żelbetowe w oparciu o maszyny udostępnione przez niemiecką spółkę;

- w 2012 r. L. P. uzgodnił z W. S., że Spółka nabędzie przedsiębiorstwo (...); pomysł ten został zaakceptowany przez J. S., który widział w jego realizacji wzmocnienie atrakcyjności Spółki oraz ograniczenie jego zastrzeżeń co do nadmiernego wykorzystywania powoda przez wspólników S.; powód miał zastrzeżenia między innymi do tego, że S. dostarczał na rynek niemiecki wiodący produkt C. taniej od powoda; uzgodniono, że zakup ten nie będzie finansowany zadłużeniem (co nie nastąpiło, albowiem Spółka finansowała nabycie z kredytu) oraz zostanie sporządzona dokładna wycena przedsiębiorstwa;

- 28 czerwca 2013 r. spółka poinformowała w raporcie bieżącym o nabyciu przedsiębiorstwa (...); konieczność nabycia przedsiębiorstwa produkcyjnego wynikała

z podpisania umowy ze Specjalną Strefą Ekonomiczną, która niedługo miała wygasnąć, do czego zarząd nie chciał dopuścić, gdyż dawała ona możliwości zmniejszenia obciążeń podatkowych Spółki.

- lutym - marcu 2014 r. właściciele P. przedstawili zarządowi Spółki propozycję nabycia przedsiębiorstwa (...); rozważano możliwość zapłacenia za transakcję akcjami nowej emisji, albowiem Spółka nie dysponowała wolnymi środkami pieniężnymi, a kredytu nie chciała zaciągać; Zarząd pomysł ten ocenił pozytywnie; przyjęcie takiego planu działania spowodowało, że zarząd nie przedstawił propozycji objęcia akcji nowej serii (D) akcjonariuszowi niemieckiemu ani nie przygotował alternatywnych planów pozyskania środków finansowych na nabycie przedsiębiorstwa;

- sprawami Spółki w imieniu niemieckiego akcjonariusza zajmował się od początku przyjaciel L. P. – W. S., który zarządzał powodową spółką oraz był członkiem Rady Nadzorczej w spółce (...);

- wykształciła się taka praktyka współpracy, że terminy walnych zgromadzeń, ewentualnie posiedzeń Rady Nadzorczej były najpierw uzgadnianie z W. S., by mógł on w ich bez problemu uczestniczyć; ponadto obowiązywał §21 ust. 5 Statutu o obowiązku wysłania członkom Rady Nadzorczej pisemnych zawiadomień o jej posiedzeniu na co najmniej 14 dni przed datą posiedzenia wraz ze wskazaniem porządku obrad oraz §12 ust. 3 regulaminu Walnego Zgromadzenia zobowiązujący zarząd do pisemnego powiadamiania członków Rady Nadzorczej o terminach zgromadzenia;

- wiosną 2014 r. powód planował zacieśnienie więzi gospodarczych ze Spółką i rozważał, czy nie zachodzi potrzeba zmian w statucie co do ograniczenia zasięgu terytorialnego Spółki;

- 4 kwietnia 2014 r. po długotrwałej chorobie zmarł W. S.;

- w tym czasie było już zwołane Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki; ogłoszenie o jego zwołaniu z 1 kwietnia 2014 r. raz z załącznikami w postaci projektów uchwał, opinii dotyczącej wyłączenia prawa poboru zostało zamieszczone w raporcie (...) nr (...) oraz na stronie internetowej Spółki;

- 28 kwietnia 2014 r. odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki, na którym podjęto uchwały w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego

z kwoty 1.200.000 zł do kwoty nie mniejszej niż 1.340.000 zł, to jest o kwotę nie mniejszą niż 0,10 zł i nie większą niż 140.000 zł - poprzez emisję akcji zwykłych na okaziciela serii (...),

o wyłączeniu prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy i zaoferowanie ich w drodze subskrypcji prywatnej; akcje te miały być poryte wkładami pieniężnymi i miały być wprowadzone do obrotu na rynku (...); załącznikiem do uchwały była opinia Zarządu Spółki wskazująca, że wyłączenie prawa poboru następuje z uwagi na interes Spółki związany z przejściami innych podmiotów, które powoduje konieczność szybkiego pozyskania finansowania od zewnętrznych inwestorów, a nadto umocni wiarygodność spółki i jej pozycję względem podmiotów konkurencyjnych i przyczyni się do zwiększenia dynamiki jej rozwoju; Zarząd wskazywał, że cena emisyjna akcji (...) zostanie ustalona w oparciu o rozmowy z potencjalnymi nabywcami i przy uwzględnieniu sytuacji rynkowej;

- ponadto na tym Zgromadzeniu podjęto uchwałę o upoważnieniu Zarządu Spółki do podwyższenia kapitału zakładowego w granicach kapitału docelowego o kwotę nie wyższą niż 100.000 zł i emisję nie więcej niż 1.000.000 akcji serii (...) z pozbawieniem akcjonariuszy prawa poboru i podjęcia działań mających na celu wprowadzenie tych akcji na NewConnect;

- w Zgromadzeniu wzięli udział pozwani reprezentujący łącznie 55,96% kapitału zakładowego i z uwagi na uprzywilejowanie akcji serii (...) mający łącznie 9.115.750 głosów, którzy głosowali jednomyślnie za przyjęciem uchwał;

- 27 czerwca 2014 r. odbyło się WZA z udziałem powoda, na którym podjęto uchwały o zatwierdzeniu sprawozdania z działalności za rok 2013 r., sprawozdania finansowego, przeznaczenia zysku, absolutorium dla członków Rady Nadzorczej i zarządu oraz powołaniu do H. J. do Rady Nadzorczej;

- o dacie Zgromadzenia został poinformowany J. S., ponadto odręczono mu osobne zaproszenie; ani w trakcie tego zgromadzenia, ani poza nim nikt nie poinformował go o powzięciu w kwietniu 2014 r. uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego ani

o poszukiwaniu inwestora na akcje nowej emisji;

- (...) spółka jawna w K. powstała

w 2001 r. jako przedsięwzięcie S. P. (1), A. P. (1) i A. M. (1); przedmiotem działalności było wznoszenie konstrukcji stalowych, prace konstrukcyjne ze stali, budowa stalowych konstrukcji reklamowych; według sprawozdania finansowego za rok obrotowy 2013 zysk wyniósł 315.719,81 zł, natomiast zysk za poprzedni okres obrotowy 28.143,71 zł;

- w marcu pozwani zlecili rzeczoznawcy majątkowemu wycenę nieruchomości, na których mieściły się zabudowania spółki oraz wycenę całej spółki, która początkowo opiewała na 9.516.709 zł; następnie A. P. (1), S. P. (1) i A. M. (1) działający jako wspólnicy (...)sp. z j. w K. podjęli w dniu 22 maja 2014 r. uchwałę o zmianie umowy spółki poprzez wprowadzenie zasady równego udziału w zyskach tej spółki bez względu na rodzaj i wartość wkładu oraz o przyjęciu L. P. (1) w poczet wspólników z obowiązkiem wniesienia udziałów o wartości 1000 zł; stosownej zmiany wpisu sąd rejestrowy dokonał postanowieniem z 21 sierpnia 2014 r., które zostało doręczone spółce jawnej 29 sierpnia 2014 r.; kolejna wycena spółki (...) na ten właśnie dzień wyniosła 7.434.481 zł;

- 29 sierpnia 2014 r. Spółka nabyła od (...) spółki jawnej w K. przedsiębiorstwo (...) za cenę 8.600.000 zł; jednym ze składników była technologia SG stosowana w budownictwie jako podparcie wspornikowych elementów ustroju nośnego mostów; jej wyceny dokonał K. K. na kwotę 2.031.283,46 zł; innym istotnym składnikiem była nieruchomość zabudowana położona w K. przy ul. (...); 3 marca 2014 r. A. P. (1) zlecił jej oszacowanie rzeczoznawcy K. P.; składała się ona z dwóch działek, które chwili wyceny były jeszcze własnością A. P., A. i S. P. (1), D. i A. M. (1) (pierwsza działka) oraz D. i A. M. (1), A. i I. P. oraz A. i S. P. (1) (druga działka); wycena działek opiewała na kwotę 3.824.000 zł;

- rzeczoznawca majątkowy działający na zlecenie H. J. poddał powyższe dwie wyceny krytycznej analizie i stwierdził szereg błędów i niepoprawność wyceny; także opinia Komisji Arbitrażowej przy (...) Federacji Stowarzyszeń (...) stwierdziła, że operat szacunkowy nieruchomości nie powinien być wykorzystany do celu, dla którego został sporządzony, z powodu błędów istotnych i uchybień formalnych, stanowiących odstępstwa od przepisów prawa i mających wpływ na określoną w opracowaniu wartość nieruchomości;

-w wykonaniu uchwały Spółka wyemitowała 1.400.000 akcji serii (...) o wartości nominalnej 0,10 zł każda, które winny być opłacone wkładami pieniężnymi; zarząd ustalił cenę emisyjną akcji na poziomie 4 zł; nie poszukiwał zewnętrznych inwestorów, lecz w dniu 10 września 2014 r. rozpoczął i zakończył subskrypcję, składając pozwanym 1-4 oferty objęcia po 350.000 akcji zwykłych na okaziciela serii (...) w wysokości po 4 zł za akcję, które mogły być przyjęte do 15 września; tego samego dnia wszyscy pozwani 1-4 złożyli oświadczenia o przyjęciu tej oferty i podpisali umowy o objęciu akcji;

- strony ustaliły w każdej umowie, że wpłata na akcje nastąpi w drodze potrącenia wzajemnych wierzytelności Spółki z tytułu uiszczenia ¼ ceny sprzedaży przedsiębiorstwa (...) z wierzytelnością każdego z pozwanych w kwocie 2.150.000 zł;

- struktura akcjonariatu po realizacji oferty skierowanej do pozwanych na dzień 16 lutego 2015 r. przedstawiała się następująco: powód dysponował: 1.700.000 akcji imiennych serii (...) i 1.900.000 akcji na okaziciela serii (...), co dawało mu 26,87% udziału w kapitale zakładowym i 30,29% głosów na WZA; A. M. (1) dysponował: 600.000 akcji imiennych serii (...) i 1.000.000 akcji na okaziciela serii (...), 135.250 akcji na okaziciela serii (...), 350.000 akcji serii (...), co dawało mu 15,56% udziału w kapitale zakładowym i 15,34 % głosów na WZA; A. P. (1) dysponował: 600.000 akcji imiennych serii (...) i 1.000.000 akcji na okaziciela serii (...), 135.250 akcji na okaziciela serii (...), 350.000 akcji serii (...), co dawało mu 15,56% udziału w kapitale zakładowym i 15,34% głosów na WZA; S. P. (1) dysponował: 600.000 akcji imiennych serii (...) i 1.000.000 akcji na okaziciela serii (...), 137.250 akcji na okaziciela serii (...), 350.000 akcji serii (...), co dawało mu 15,58% udziału w kapitale zakładowym i 15,34 % głosów na WZA; L. P. (1) dysponował: 600.000 akcji imiennych serii (...), 1.000.000 akcji na okaziciela serii (...), 135.250 akcji na okaziciela serii (...), 350.000 akcji serii (...), co dawało mu 15,56% udziału w kapitale zakładowym i 15,34% głosów na WZA; akcjonariusze rozproszeni: 1.456.985 akcji na okaziciela serii (...), co dawało im 12,14% udziału w kapitale zakładowym i 9,08% głosów na WZA;

- (...) sp. z o.o. została powołana 15 maja 2014 r. przez P. K. i G. M. działających w imieniu Spółki, która stała się jedynym udziałowcem nowotworzonej spółki z o.o.; do jej pierwszego zarządu powołano D. W. i R. R., zaś do Rady Nadzorczej – wszystkich pozwanych;

- 29 września 2014 r. odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, które wyraziło zgodę na wniesienie aportu w postaci przedsiębiorstwa (...) spółki jawnej, celem objęcia udziałów o wartości nominalnej 8.600.000 zł w (...) sp. z o.o.; ogłoszenie o jego zwołaniu wraz z załącznikami między innymi w postaci projektów uchwał zostało zamieszczone w raporcie bieżącym na stronie internetowej Spółki; o zgromadzeniu tym nie poinformowano H. J., który kilka dni wcześniej był w siedzibie Spółki w K.;

- w statucie Spółki zapisano, że działa ona na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Rosji, Ukrainy i Białorusi; faktycznie jednak Spółka w uzgodnieniu z W. S. dokonywała transakcji także na innych rynkach, tych, w których powód nie miał odbiorców, bez pobierania opłaty;

- w lutym 2014 r. Rada Nadzorcza składająca się z pozwanych podjęła jednogłośnie zgodę na nawiązanie przez Spółkę współpracy z podmiotami konkurencyjnymi wobec powoda; projekt uchwały dotyczącej zmiany terytorium działalności opublikowany wraz z ogłoszeniem o zwołaniu NWZA na 29 września 2014 r. przewidywał jedynie poszerzenie zasięgu terytorialnego o Mołdawię, natomiast w trakcie trwania Zgromadzenia, na którym powód nie był obecny, S. P. (1) wystąpił z propozycją, aby wrócić do zapisów statutu sprzed 10 lat stanowiących, że spółka może działać w Polsce i poza jej granicami; uchwała o tej treści została jednogłośnie przyjęta;

- 3 listopada 2014 r. pod nieobecność powoda odbyło się NWZA Spółki, na którym podjęto uchwałę o wyrażeniu zgody na ubieganie się o dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu na rynku regulowanym GPW akcji zdematerializowanych serii (...) i (...) wprowadzonych do obrotu na NewConnect oraz akcji niezdematerializowanych serii (...) po ich zdematerializowaniu i wprowadzeniu do obrotu w Alternatywnym Systemie Obrotu NewConnect; jednocześnie upoważniono Zarząd do podwyższenia kapitału zakładowego w drodze jednego lub kilku podwyższeń o kwotę nie wyższą niż 100.000 zł (kapitał docelowy) w celu ułatwienia Zarządowi poszukiwania środków finansowych dla rozwoju Spółki;

- ponadto podjęto uchwałę w sprawie zmiany firmy; na podstawie umowy z 19 marca 2009 r. (...) upoważnił (...) do używania firmy (...) na terenie Polski pod warunkiem, że licencjodawca będzie posiadał prawa właścicielskie w licencjodawcy, niezależnie od ewentualnych jego przekształceń prawnych; strony postanowiły, że udzielenie licencji nie zobowiązuje licencjodawcy do korzystania z firmy (...) i że umowa ta wygaśnie z chwilą zmiany firmy polegającej na usunięciu słowa (...);

- porządek obrad na NWZA przewidywał głosowanie nad zmianą statutu spółki; w treści zaproszenia na zgromadzenie wskazano, że zostanie poddana pod głosowanie uchwała o zmianie firmy spółki z (...) S.A.” na (...) S.A.”, chociaż jeszcze przed zgromadzeniem w trakcie rozmów zarządu z pozwanymi A. M. i S. P. zaczął pojawiać się pomysł zmiany firmy na (...); przed Zgromadzeniem S. P. (1) zarejestrował domenę (...) w dniu 28 października 2014 r., a trzy dni później Zarząd zarejestrował znak towarowy (...);

- projekt w brzmieniu wskazanym w zaproszeniu na NWZA nie został poddany pod głosowanie, albowiem w trakcie Zgromadzenia jeden z akcjonariuszy zgłosił propozycję, by firma Spółki brzmiała (...); przewodniczący P. K. poddał pod głosowanie wyłącznie projekt zgłoszony podczas obrad, co było sprzeczne z Regulaminem Walnego Zgromadzenia; uchwałę podjęto jednogłośnie;

- na tym samym zgromadzeniu podjęto również uchwałę o ograniczeniu kompetencji Rady Nadzorczej poprzez wykreślenie postanowień, że Rada udziela zgody na nawiązanie współpracy z firmami, które stanowią na którymkolwiek z rynków krajowych konkurencję dla powoda i że Rada Nadzorcza wyraża zgodę na zawarcie umowy ze spółką podporządkowaną wobec Spółki;

- ponadto podjęto uchwałę o wyrażeniu zgody na ubieganie się o dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu na rynku regulowanym GPW zdematerializowanych akcji (...) oraz niezdematerializowanych akcji serii (...) po ich zdematerializowaniu i wprowadzeniu do alternatywnego systemu obrotu (...);

- 1 marca 2016 r. pozwany 4 na podstawie umów darowizn zbył: 300.000 akcji imiennych serii (...) oraz 500.000 akcji na okaziciela serii (...) na rzecz swojej córki – pozwanej 5 oraz 300.000 akcji imiennych serii (...) oraz 500.000 akcji na okaziciela serii (...) na rzecz swojego syna – pozwanego 6;

- 20 marca 2016 r. pozwany 3 zbył na podstawie umowy darowizny 1.000.000 akcji serii (...) na rzecz swojej córki – pozwanej 7;

- 30 marca 2016 r. pozwany 1 zbył na podstawie umowy darowizny: 300.000 akcji imiennych serii (...) na rzecz swojego syna – pozwanego 8 oraz 300.000 akcji imiennych serii (...) na rzecz swojej córki – pozwanej 9;

- „według oceny Powoda trzej Pierwotni Akcjonariusze zbyli część swoich akcji w podobnym czasie, na rzecz swoich dzieci nieodpłatnie. Pozwani 5-9 uzgadniając z Pierwotnymi Akcjonariuszami nabycie akcji Spółki i, w konsekwencji, przyjmując darowiznę, przystąpili jednocześnie do Porozumienia i zgodzili się realizować jego cele wspólnie z Pozwanymi 1-4, którzy nieodpłatnie zbyli tylko taką część akcji, która umożliwi im, za pośrednictwem Pozwanych 5-9 przegłosowanie Powoda na kolejnych walnych zgromadzeniach akcjonariuszy Spółki. Łącznie bowiem akcje przeniesione na Pozwanych 5-9 reprezentują 32,35% głosów w Spółce, podczas gdy Powód dysponuje 30,29% głosów w Spółce (z uwzględnieniem Akcji Serii (...), z których głosy były dotychczas uwzględniane w ogólnej liczbie głosów w spółce, pomimo nieważności subskrypcji). Zdaniem Powoda na skutek zawarcia Porozumienia lub przystąpienia do niego Pozwanych 5-9, Pierwotni Akcjonariusze i Pozwani 5-9 osiągnęli łącznie próg 50% ogólnej liczby głosów w Spółce. A zatem, zgodnie z Ustawą o Ofercie, powinni byli oni notyfikować do KNF i do Spółki przekroczenie 50% ogólnej liczby głosów w Spółce na skutek zawarcia lub przystąpienia do Porozumienia. Pierwotni Akcjonariusze nie dokonali do KNF zawiadomienia o przekroczeniu 50% głosów w Spółce na skutek zawarcia porozumienia. Powód twierdzi, że celami porozumienia dotyczącego prowadzenia trwałej polityki wobec Spółki oraz zgodnego głosowania na walnych zgromadzeniach Spółki było: umocnienie pozycji Pozwanych 1-4 w Spółce i sukcesywne przejmowania zarządzania Spółką, kosztem Powoda (rozładnianie udziału kapitałowego Powoda w Spółce oraz podjęcie przez Spółkę działalności konkurencyjnej wobec Powoda. Zmiana Terytorialnego Zakresu działalności pozwoli Spółce na wejście na rynek niemiecki, na którym działalność prowadzi grupa Powoda. Co więcej, zmiana Firmy pozwoli na prowadzenie działalności w Niemczech bez narażenia się przez Spółkę na zarzut naruszania znaku towarowego grupy Powoda. Kolejnym dowodem na zamiar użycia Spółki jako instrumentu przeciwko Powodowi jest ograniczenie Kompetencji Rady Nadzorczej w taki sposób, że Spółka może teraz współpracować z podmiotami konkurencyjnymi wobec Powoda. Zgodne działania Pozwanych 1-4 w zakresie zmiany Terytorialnego Zasięgu Działalności, zmiany Firmy oraz Ograniczenia Kompetencji Rady Nadzorczej oznaczają, że Pozwani 1-4 zamierzają użyć Spółki w celu podjęcia działań konkurencyjnych względem Powoda. W celu obejścia sankcji utraty prawa głosu przez uczestników Porozumienia (na skutek niewykonania obowiązków informacyjnych) uzgodnili oni wraz z Pozwanymi 5-9 rozporządzenie częścią akcji (tj. tych nieobjętych zakazem rozporządzania na podstawie postanowienia sądu z dnia 15 września 2015 r. oraz jednocześnie w ilości pozwalającej na przegłosowanie Powoda), tak by przy udziale Pozwanych 5-9 i za ich pośrednictwem wykonywać prawo głosu oraz dalej realizować cele porozumienia”.

W ustalonym przez siebie stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za niezasadne, przyjmując, że:

- pomiędzy polskimi akcjonariuszami Spółki a akcjonariuszem niemieckim istnieje wyraźny trwały konflikt na tle kierunków prowadzenia strategii spraw i rozwoju Spółki, który z racji określonych granic żądania pozwu nie miał ostatecznie znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu;

- powód nie wykazał interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. w dochodzeniu żądania wskazanego w pozwie;

- zniweczenie skutków czynności dokonanych przy użyciu akcji, z których pozwani mieli utracić prawo głosu, sprowadza się do wyeliminowania z obrotu prawnego uchwał spółki, podjętych przy wykorzystaniu tych akcji;

- stwierdzenie istnienia okoliczności prawnej stanowiącej podstawę do wyeliminowania uchwały nie niweczy skutków tej uchwały, a niezbędne jest dalsze wytoczenie powództwa celem uzyskania wyroku o nieważności, uchyleniu bądź nieistnieniu tej uchwały; w tym kontekście można jedynie przyjąć, że wyrok w niniejszej sprawie miałby charakter prejudycjalny dla innych postępowań, które następnie musiałyby być wszczęte dla realizacji twierdzonego przez powoda interesu prawnego;

- roszczenia zmierzające do wyeliminowania uchwał z obrotu prawnego są dalej idące;

- wydany w niniejszej sprawie wyrok uwzględniający powództwo w określonych żądaniem granicach nie usunąłby stanu niepewności na przyszłość, albowiem treść rozstrzygnięcia nie dotyczyłaby okresu późniejszego i nie przesądzałaby o zakresie prawa pozwanych do korzystania z pełni praw korporacyjnych w okresie późniejszym;

- przyjęcie bezterminowości sankcji byłoby zbyt represyjne, nieproporcjonalne i nadmierne, a nadto sprzeczne z istotą i celem regulacji prawnej ustanawiającą przedmiotową sankcję.

Wyrok powyższy zaskarżył w całości apelacją powód, wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa, ewentualnie uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, a także uzupełnienie postępowania dowodowego.

Apelujący zarzucił naruszenie: 1) art. 189 k.p.c. - przez przyjęcie, że powód nie posiada interesu prawnego w ustaleniu, podczas gdy wydany wyrok rozstrzygnąłby definitywnie spór między stronami i usunąłby na przyszłość stan niepewności co do możliwości wykonywania prawa głosu przez pozwanych z akcji posiadanych w spółce (...) S.A. w K., a tym samym, zapobiegłby powstawaniu kolejnych sporów w przyszłości; 2) art. 87 ust. 1 pkt 5 w zw. z pkt. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych - przez ich niezastosowanie i niestwierdzenie, że pozwani działają w porozumieniu, o którym mowa w powołanych przepisach; 3) art. 89 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 69 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 87 ust. 1 pkt 5 w zw. z pkt. 6 ustawy o ofercie - przez ich niezastosowanie i niestwierdzenie, że zgodnie z treścią żądania akcje pozwanych objęte są sankcją, o której mowa w art. 89 ust. 1 ustawy o ofercie, z uwagi na naruszenie przez pozwanych obowiązków notyfikacyjnych z art. 69 ust. 1 tej ustawy, co nastąpiło w wyniku zawarcia przez pozwanych porozumienia z art. 87 ust. 1 pkt 5 tej ustawy; 4) art. 87 ust. 4 ustawy o ofercie - przez jego niezastosowanie i niestwierdzenie działania w pozwanych w porozumieniu, w sytuacji gdy z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wynika, że między pozwanymi istnieje szereg powiązań rodzinnych, o których mowa w skarżonym przepisie, zaś pozwani nie obalili tych domniemań, co w konsekwencji oznaczało, iż Sąd powinien był zastosować domniemania prawne; 5) art. 58 §1 k.c. - przez nieustalenie, że umowa darowizny 600.000 akcji serii (...) Spółki z dnia 29 marca 2018 roku zawarta między A. P. (1) i F. P. jest nieważna, jako sprzeczna z ustawą lub mająca na celu obejście ustawy, w sytuacji gdy wynikało to z prawidłowo zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego; 6) art. 89 ust. 1 pkt 1 ustawy o ofercie - przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że sankcja niemożliwości wykonywania prawa głosu przez akcjonariusza nią objętego, o której mowa w przedmiotowym przepisie, ustaje nie tylko z chwilą zbycia akcji nią objętych, podczas gdy prawidłowa wykładnia art. 89 ust. 1 pkt 1 ustawy o ofercie prowadzi do wniosku, że ustaje ona wyłącznie wraz ze zbyciem akcji nią objętych; 7) art. 327<sup>(1)</sup> §1 pkt 1 k.p.c. - przez niejasne i utrudniające kontrolę instancyjną opisanie w uzasadnieniu wyroku podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, w zakresie obejmującym opis okoliczności świadczących o działaniu pozwanych w porozumieniu, polegające na użyciu przy opisie tych faktów następujących wyrażań: „Według oceny Powoda”, „Zdaniem Powoda”, „Powód twierdzi, że”, co prowadzi do niejasności, czy ww. okoliczności stanowią ustalenia własne Sądu, czy świadczą o przytoczeniu przez Sąd jedynie stanowiska Powoda; 8) art. 233 §1 k.p.c. - przez nieustalenie następujących faktów: a) co najmniej od dnia 28 kwietnia 2014 roku pozwani 1-4, którzy samodzielnie nie posiadali większości w kapitale zakładowym Spółki, pozwalającej uzyskać pozycję dominującą w Spółce, a łącznie dysponowali większością pozwalającą przeprowadzić w Spółce istotne zmiany (58%), zaczęli z powodzeniem prowadzić trwałą i uzgodnioną politykę względem Spółki, dzięki szczegółowo opracowanym działaniom pozwanych 1-4, pozostającym

w logicznej czasowo, faktycznie i prawnie koordynacji, przy wywieraniu poza korporacyjnego wpływu na zarząd Spółki, oraz wielokrotnym, w realizacji zamierzonych celów, uzgodnionym głosowaniu na walnych zgromadzeniach akcjonariuszy Spółki, doprowadzili m.in. do: (i) sprzedaży Spółce przedsiębiorstwa należącego do spółki jawnej, w której byli współnikami, (ii) utworzenia przez Spółkę spółki zależnej, do której nabyte przedsiębiorstwo zostało przeniesione, (iii) objęcia akcji nowej emisji, bezgotówkowo, wskutek potrącenia wierzytelności z tytułu sprzedaży tego przedsiębiorstwa, (iv) dokonania zmian w statucie Spółki mających odseparować Spółkę od grupy kapitałowej powoda, (v) ukrywania przed powodem i członkiem rady nadzorczej z ramienia powoda wszelkich informacji o ww. czynnościach; b) powód po tym, jak w marcu 2015 roku odkrył, że pozwani 1-4 prowadzą uzgodnioną politykę wobec Spółki, wpływając przy tym na członków jej zarządu i w uzgodniony sposób głosują na walnych zgromadzeniach akcjonariuszy, wszczął przed Sądem Okręgowym w Kielcach powództwo o ustalenie, że na posiadanych przez pozwanych 1-4 akcjach w Spółce powstała sankcja uniemożliwiająca im wykonywanie prawa głosu, z uwagi na naruszenie przez pozwanych 1-4 obowiązków notyfikacyjnych z art. 69 ust. 1 ustawy o ofercie, które powstały wskutek zawarcia przez pozwanych 1-4 porozumienia oraz wniósł o zabezpieczenie roszczenia przez zakazanie pozwany 1-4 wykonywania prawa głosu na WZA Spółki, do czasu zakończenia postępowania, które następnie uzyskał w Sądzie Okręgowym, a które w grudniu 2015 roku zostało uchylone w Sądzie Apelacyjnym z uwagi na to, że było ono zbyt daleko idące, ponieważ w najbliższym czasie nie było zwołane żadne walne zgromadzenie akcjonariuszy Spółki; sprawa toczyła się pod sygnaturą akt(...) c) na przestrzeni marca 2016 roku pozwani 1, 3, 4 zawarli z pozwanymi 5-9 umowy darowizny, na podstawie których przenieśli na rzecz pozwanych część posiadanych w Spółce akcji; przedmiotem darowizny na rzecz pozwanych 5-9 była łącznie taka liczba akcji, która inkorporowała pulę głosów w niewielkim stopniu pozwalającą pozwany 5-9 przegłosować powoda; d) po dokonaniu darowizny na rzecz pozwanych 5-9, zarząd Spółki zwołał ZWZA Spółki, na którym w czerwcu 2016 roku głosowali wyłącznie pozwani 5-9, przegłosowując powoda; e) na kolejnych głosowaniach podczas ZWZA Spółki w latach 2017-2019 pozwani kontynuowali działanie w porozumieniu, głosując jednomyślnie i przegłosowując powoda;

f) A. M. (1) i L. P. (1) zeznając w sprawie w charakterze stron, przyznali, że darowanie akcji na rzecz pozwanych miało na celu ubezskuteczniecie działań powoda

i nastąpiło w porozumieniu pozwanych (zeznania A. M. (1) z dnia 30 września 2019 roku 04:20:09 - 04:21:05; zeznania L. P. (1) z dnia 20 stycznia 2020 roku, 1:08:15- 1:08:31); g) pozwani 1, 3, 4 zawarli z pozwanymi 5-9 umowy darowizny w sposób wewnętrznie między pozwanymi uzgodniony i skoordynowany, w z góry uzgodnionym zamiarze pozwanych zachowania uzyskanej przez pozwanych 1-4 dominacji w Spółce;

h) pozwani 1-4 dążyli do ubezskuteczniecia działań powoda przed sądami, w tym do ubezskuteczniecia powództwa, w którym powód zażądał orzeczenia sankcji na posiadanych przez nich akcjach w Spółce; i) pozwani 5-9 zawierając umowy darowizny akcji z pozwanymi 1-3, zgodzili się kontynuować wspólną strategię pozwanych 1-4 wobec Spółki; ponadto pozwani 5-9 uzgodnili nabywanie akcji Spółki od pozwanych 1-3, co nastąpiło kilkukrotnie

w marcu 2016 roku; j) w 2014 roku pozwani 1-4 nie dokonali notyfikacji do Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) i Spółki w trybie art. 69 ust. 1 ustawy o ofercie, przekroczenia łącznie progu 50% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki, wskutek zawarcia porozumienia; notyfikacje do KNF i Spółki, dokonane przez pozwanych w trybie art. 69 ust. 1 ustawy o ofercie w marcu i kwietniu 2016 roku, nie uwzględniały okoliczności łącznego przekroczenia przez nich progu 50% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki ani przekroczenia progu, jaki każdy z pozwanych osiągnął łącznie na linii rodzic - dziecko, wskutek zawarcia porozumienia - podczas gdy fakty te wynikają z prawidłowo zgromadzonego i uznanego za wiarygodny materiału dowodowego w postaci szczegółowo wymienionych w apelacji dokumentów; 10) art. 234 k.p.c. - przez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie domniemań prawnych, o których stanowi art. 87 ust. 4 ustawy o ofercie, podczas gdy bezsporny jest fakt powiązań rodzinnych między częścią pozwanych, zaś Sąd związany był domniemaniami prawnymi z tego przepisu, a pozwani nie zdołali ich obalić, co skutkowało błędem w ustaleniach faktycznych co do faktu, że: a) pozwanych łączy pisemne lub ustne porozumienie dotyczące nabywania bezpośrednio lub pośrednio, lub obejmowania w wyniku oferty niebędącej ofertą publiczną przez te podmioty lub przez osobę trzecią, o której mowa w art. 87 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy, akcji Spółki, lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec Spółki, a przynajmniej tylko jeden z pozwanych podjął lub zamierzał podjąć czynności powodujące powstanie tych obowiązków; 11) art. 233 §1 k.p.c. - przez nieustalenie następujących faktów: a) powód w 2018 roku wszczął przed Sądem Okręgowym w K. postępowanie o zapłatę na rzecz Spółki odszkodowania, m.in. przeciwko pozwany 1-4, w którym wniósł o



zabezpieczenie roszczenia, m.in. przez zajęcie akcji A. P. (1) w Spółce, postępowanie toczy się pod sygn. akt (...); b) w dniu 23 marca 2018 roku we wskazanym postępowaniu doszło do wydania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, m.in. przez zajęcie wszystkich akcji pozwanego A. P. (1) w kapitale zakładowym Spółki, w tym 600.000 akcji imiennych serii (...); c) w dniu 26 marca 2018 roku powodowi zostało doręczone ww. postanowienie z uzasadnieniem, a w dniu 28 marca 2018 roku - tytuł wykonawczy; d) w dniu 9 marca 2018 roku Przewodniczący we wskazanej sprawie wydał zarządzenie o doręczeniu odpisów pozwu, w których znajdował się wniosek o zabezpieczenie dot. m.in. zajęcia akcji w Spółce; A. P. (1) odebrał pozew wraz z wnioskiem o zabezpieczenie w dniu 29 marca 2018 roku; P. K. - w dniu 19 kwietnia 2018 roku; L. P. (1) - w dniu 23 marca 2018 roku; K. K. - w dniu 15 marca 2018 roku; e) wniosek o wykonanie postanowienia został złożony przez powoda do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla (...)D. P. w dniu 28 marca 2018 roku; f) w dniu 29 marca 2018 roku o godzinie 11:25 Komornik podjął czynności egzekucyjne w (...) S.A., zajmując 1.000.000 akcji na okaziciela serii (...) Spółki posiadanych przez A. P. (1); g) w dniu 30 marca 2018 roku Spółka opublikowała raport (...) nr (...), w którym poinformowała o uzyskaniu w dniu 29 marca 2018 roku od A. P. (1) informacji o tym, że A. P. (1) ze swoim synem F. P. w dniu 29 marca 2018 roku zawarł umowę darowizny, na podstawie której darował F. P. 600.000 akcji imiennych Serii (...); h) A. P. (1) zawierając z synem umowę darowizny, kierował się wyłącznie zamiarem uniknięcia zajęcia akcji; i) A. P. (1) miał świadomość tego, że powód zażądał od Sądu zajęcia posiadanych przez niego akcji w Spółce, a zatem wiedział, że posiadane przez niego akcje są zagrożone zajęciem, co najmniej wiedział o treści tytułu wykonawczego lub wiadome mu było, że do wydania takiego tytułu może dojść, ponieważ znał treść wniosku o zabezpieczenie - podczas gdy fakty te wynikają z prawidłowo zgromadzonego i uznanego za wiarygodny materiału dowodowego w postaci szczegółowo wymienionych w treści apelacji dokumentów.

Pozwani wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

### ***Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.***

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Ocenę zarzutów apelacji poprzedzić należy stwierdzeniem, że dla kierunku rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego kluczowe znaczenie miało skuteczne zakwestionowanie przez skarżącego poglądu Sądu Okręgowego w kwestii interesu prawnego, o czym niżej. Z tego względu kontrola instancyjna skupiła się w istocie na zarzutach dotyczących właśnie tej materii.

Ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji relewantne dla zagadnienia istnienia interesu prawnego, tj. powstania (...) S.A. w K. (dalej: Spółka), podejmowanych na WZA uchwał (bez oceny ich ważności), struktury akcjonariatu Spółki i zmian w tym zakresie, dokonywanych czynności prawnych (bez oceny ich ważności) pozostawały zasadniczo poza sporem.

Oddalając powództwo, Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że powód nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia utraty przez pozwanych wykonywania prawa głosu z akcji Spółki, albowiem samo takie ustalenie nie zniweczy skutków podejmowanych na WZA uchwał, gdyż każdorazowo będzie wymagane wytoczenie dalej idącego powództwa na podst. art. 425 §1 k.s.h., a nadto nie usuwa stanu niepewności na przyszłość, albowiem treść rozstrzygnięcia nie dotyczyłaby okresu późniejszego i nie przesądzałaby o zakresie prawa pozwanych do korzystania z pełni praw korporacyjnych w okresie późniejszym. Wskazano jednocześnie, że przyjęcie bezterminowości sankcji byłoby zbyt represyjne, nieproporcjonalne i nadmierne, a nadto sprzeczne z istotą i celem regulacji prawnej ustanawiającej tę sankcję.

W pierwszej kolejności rację przyznać należy apelującemu co do tego, że Sąd pierwszej instancji niewłaściwie zinterpretował pogląd Sądu Apelacyjnego w K. zaprezentowany w wyroku z 19 września 2018 r., sygn. akt (...). W uzasadnieniu tego orzeczenia wskazano w istocie, że w zakresie, w jakim powód widzi swój interes prawny w konieczności zniweczenia skutków uchwał podjętych przez pozwanych, którzy jego zdaniem utracili prawo głosu, przysługuje mu dalej idące powództwo z art. 425 §1 k.s.h. Sąd Apelacyjny nie wykluczył natomiast możliwości zastosowania art. 189 k.s.h. dla stwierdzenia sankcji z art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o

spółkach publicznych (t. jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 1983 ze zm., dalej: ustawa o ofercie) w celu usunięcia niepewności co do stanu prawnego w przyszłości. Tyle tylko, że w rozpoznawanej ówczesnie sprawie powód ograniczył ramy czasowe powództwa do okresu sprzed wydania wyroku. Tym samym wyłączona została możliwość, aby zapadły wyrok mógł odnieść skutek w przeszłości, a w konsekwencji usunąć istniejącą niepewność co do istnienia prawa. Podkreślenia wymaga, że Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska strony powodowej odnośnie do mocy wiążącej wyroku ustalającego utratę prawa głosu (art. 365 §1 k.p.c.) w sytuacji, gdy dotyczyłby on wyłącznie okresu przeszłego. W tym kontekście także odczytać należy pogląd wykluczający bezterminowość sankcji utraty prawa wykonywania głosu z uwagi na jego zbyt dużą represyjność.

Sąd drugiej instancji w obecnym składzie w pełni podziela stanowisko zajęte przez Sąd Apelacyjny w ww. orzeczeniu. W aktualnie badanej sprawie powód zaprezentował swój interes prawny jednak szerzej. Skarżący nie upatruje go bowiem wyłącznie (czy nawet w ogóle) w możliwości podważenia zapadłych już uchwał WZA, ale przede wszystkim w potrzebie zapobieżenia podejmowania tego rodzaju uchwał w przyszłości czy usunięciu niepewności co do siły swoich głosów. Powstaje zatem pytanie, czy dysponując wyrokiem uwzględniającym powództwo, powód jest w stanie osiągnąć zamierzone skutki. W ocenie Sądu odwoławczego w tym wypadku udzielić należy odpowiedzi twierdzącej.

Wyjść należy od tego, że judykatura dopuszcza możliwość zastosowania art. 189 k.p.c. do domagania się ustalenia utraty przez akcjonariusza wykonywana prawa głosu, wobec ziszczenia się przesłanek z art. 89 ustawy o ofercie, o ile oczywiście wykazany zostanie interes prawny w konkretnej sprawie. Na uwagę i aprobatę zasługuje także pogląd, zgodnie z którym nie chodzi w tym przypadku o orzeczenie „sankcji bezterminowej utraty prawa głosu”, uwzględnienie bowiem powództwa wytoczonego na podstawie art. 189 k.p.c. odnosi się do konkretnej sytuacji określonej w przepisach art. 89 ust. 1 lub 2 ustawy o ofercie. Poza tym owa „sankcja” nie jest kreowana przez sąd orzekający w sprawie, który wydaje orzeczenie ustalające, ale wynika wprost z powołanych przepisów ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2012 r., IV CSK 589/11). W tym kontekście na niepowodzenie skazana jest argumentacja pozwanych odnosząca się do uregulowań obowiązujących w innych państwach. Polski ustawodawca bowiem przewidział takie następstwa naruszenia obowiązku określonego w art. 69 ustawy o ofercie. Nie jest rzeczą sądu ocena, czy uregulowanie to jest nadmiernie surowe czy nie, a jedynie ustalenie, czy zaistniały podstawy do jego zastosowania. Dla przedmiotu sporu nie ma także znaczenia, czy sankcja, o której mowa w art. 89 ustawy o ofercie ma charakter terminowy czy bezterminowy. Istotne jest bowiem, czy określone w tym przepisie przesłanki istniały w dacie wyrokowania i czy mogą wywrzeć skutki w przyszłości.

W rozpoznawanej aktualnie sprawie powód ma interes prawny w żądaniu ustalenia utraty przez pozwanych prawa do wykonywania głosu z akcji co najmniej z dwóch powodów. Po pierwsze, zapadły wyrok przesądzi niewątpliwie o tym, jaką siłą głosu dysponuje powód na WZA Spółki. Nie jest to przy tym wyłącznie okoliczność faktyczna, albowiem decyduje ona, w jakim zakresie skarżący może realizować jedno ze swoich praw, które przyznaje mu akcja. Po wtóre, dysponując wyrokiem ustalającym utratę prawa głosu przez określonych akcjonariuszy, powód może wpłynąć na krąg uczestników WZA uprawnionych do głosowania, przykładowo poprzez przedłożenie wyroku zarządowi Spółki, który sporządza listę osób uprawnionych do uczestnictwa w walnym zgromadzeniu (art. 407 §1 k.s.h.) albo przewodniczącemu zgromadzenia, który sporządza listę obecności (art. 410 §1 k.s.h.), w których to dokumentach uwzględnia się także liczbę głosów (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2020 r., V CSK 339/20). W doktrynie i orzecznictwie nie jest jednolicie rozstrzygana kwestia, czy i ewentualnie w jakim zakresie zarząd lub przewodniczący zgromadzenia mogą decydować o dopuszczeniu akcjonariusza do głosowania. W ocenie Sądu Apelacyjnego w obecnym składzie co do zasady uprawnienie takie ww. podmiotom należy przyznać. Do wniosku takiego prowadzi m.in. treść art. 422 §2 pkt 3 k.s.h., w którym mowa jest o bezzasadnym niedopuszczeniu do udziału w walnym zgromadzeniu. A contrario przyjęć należy możliwość zasadnego niedopuszczenia do takiego udziału. W innym bowiem wypadku użycie określenia „bezzasadne” byłoby zbędne. Dodając do tego fakt, że o ostatecznym kształcie listy osób uprawnionych do uczestnictwa czy listy obecności decydują odpowiednio zarząd i przewodniczący zgromadzenia, uznać należy, że te organy są władne w określonych sytuacjach do dopuszczenia akcjonariusza pośrednio lub bezpośrednio do udziału w głosowaniu. Innym zagadnieniem pozostaje, jak dalece sięga uprawnienie zarządu czy przewodniczącego zgromadzenia do weryfikacji uprawnienia akcjonariusza

do głosowania. W orzecznictwie zdaje się dominować pogląd wykluczający możliwość takiej weryfikacji w sytuacjach spornych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2019 r., IV CSK 57/18). Z drugiej strony judykatura dopuszcza takie uprawnienie w przypadkach nie budzących żadnych wątpliwości, przykładowo w sytuacji opisanej w art. 413 §1 k.s.h. (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 9 lutego 2005 r., III CZP 82/04, OSNC 2005, nr 12, poz. 205).

W ocenie Sądu Apelacyjnego przypadkiem nie budzącym wątpliwości jest także dysponowanie przez jednego z akcjonariuszy wyrokiem ustalającym utratę uprawnienia do głosowania na WZA przez innego akcjonariusza. Wyjaśnienia w tym miejscu wymaga kwestia związania wyrokiem ustalającym wydanym na podst. art. 189 k.p.c. w zw. z art. 89 ust. 1 pkt 1 ustawy o ofercie. Wyjść należy od tego, że Sąd drugiej instancji w pełni podziela pogląd i przytoczoną na jego uzasadnienie argumentację wyrażoną w ww. wyroku Sądu Apelacyjnego w K., zgodnie z którym to poglądem przepis ustawy nie kreuje współuczestnictwa koniecznego akcjonariuszy i spółki w sprawie o prawo do akcji czy też o prawo głosu z przysługujących akcjonariuszowi akcji. Pomiędzy akcjonariuszem a spółką nie zachodzi też tego rodzaju więź prawna, która uzasadniałaby wykreowanie pomiędzy nimi współuczestnictwa jednolitego i koniecznego. Na tle przysługiwania praw korporacyjnych oraz ich zakresu może powstać spór pomiędzy akcjonariuszem a spółką bądź pomiędzy akcjonariuszami. Rozwiązywanie tego rodzaju sporów może nastąpić na drodze sądowej, w tym także w drodze powództwa o ustalenie istnienia bądź nieistnienia prawa, przy czym legitymowanym w sprawie o ustalenie jest przede wszystkim podmiot przeczący prawu akcjonariusza. Tym samym, o ile spór w omawianym zakresie powstaje jedynie między akcjonariuszami, to brak jest podstaw do przyjęcia, że po stronie spółki zachodzi legitymacja bierna w sprawie, w szczególności gdy spółka nie kwestionuje prawa akcjonariusza do akcji oraz zakresu przysługujących akcjonariuszowi praw korporacyjnych.

Jednym z kontrargumentów podnoszonych ze strony pozwanych był brak związania Spółki orzeczeniem ustalającym utratę prawa głosu. Rację mają pozwani co do tego, że wyrok wydany na podstawie art. 189 k.p.c. nie korzysta z prawomocności rozszerzonej, jak ma to miejsce m.in. w przypadku wyroku uchylającego uchwałę WZA lub stwierdzającego jej nieważność. Nie oznacza to bynajmniej, że nie powinien być on uwzględniony przez organy spółki tudzież inne osoby kompetentne do podejmowania decyzji w przedmiocie dopuszczenia akcjonariusza do głosowania.

Po pierwsze, czym innym jest moc wiążąca wyroku, czym innym ignorowanie jego istnienia. Niewystępująca w procesie spółka, formalnie niezwiązana orzeczeniem ustalającym, nie może przejść do porządku dziennego nad wyrokiem stwierdzającym, że jeden z jej akcjonariuszy utracił prawo do głosowania na WZA. Orzeczenie zapada w sporze między osobami zainteresowanymi rozstrzygnięciem, tj. akcjonariuszem kwestionującym prawo głosu innego akcjonariusza i akcjonariuszem, który uważa, że uprawnienie takie wciąż posiada. Z punktu widzenia przedmiotu sporu, spółka pozostaje osobą trzecią, niezainteresowaną bezpośrednio rozstrzygnięciem. Akcjonariusz kwestionujący uprawnienie innego, przy odrzuceniu koncepcji współuczestnictwa koniecznego, nie ma obowiązku ustalania, czy w danym wypadku spółka nie podziela jego stanowiska. Idąc tym tokiem rozumowania należałoby na wspomnianego akcjonariusza nałożyć obowiązek poszukiwania i ustalenia wszelkich innych akcjonariuszy, którzy nie zgadzają z jego stanowiskiem, co oczywiście prowadziło do absurdu.

Po drugie, każdym prawomocnym wyrokiem, zgodnie z art. 365 §1 k.p.c., związane są inne sądy, organy państwowe i organy administracji publicznej. Spółka ignorująca orzeczenie prawomocnie ustalające utratę prawa do głosu akcjonariuszy, każdorazowo narażałaby się zatem na konsekwencje prawne, a także finansowe, związane z przegrywaniem procesów dotyczących uchylenia uchwał podejmowanych z udziałem akcjonariuszy pozbawionych prawa głosu, co z kolei mogłoby się wiązać z odpowiedzialnością członków organów spółki na podst. art. 483 k.s.h.

Po trzecie, wyrok ustalający utratę prawa głosu stanowi przede wszystkim dokument przesądzający, że dana okoliczność nie budzi wątpliwości co do swego zaistnienia, a tym samym daje uprawnienie zarządowi lub przewodniczącemu walnego zgromadzenia do uzasadnionego niedopuszczenia akcjonariusza do głosowania.

Po czwarte wreszcie, argumentacja pozwanych jest o tyle chybiona, że przy prezentowanym toku rozumowania, nawet przy pozwaniu spółki, z formalnego punktu widzenia wyrok nie byłby wiążący dla każdorazowego przewodniczącego WZA, który nie jest przecież organem spółki.

Przyjęcie przez Sąd Apelacyjny istnienia po stronie powodowej interesu prawnego, którego niestwierdzenie w przypadku Sądu pierwszej instancji przybrało postać przesłanki niweczącej zasadność powództwa, skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku do ponownego rozpoznania. Sąd Okręgowy zaniechał bowiem poczynienia tak ustaleń, jak

i rozważań w przedmiocie okoliczności relewantnych z punktu widzenia art. 89 §1 ust. 1 w zw. z art. 69, art. 87 ust. 1 pkt. 5 i 6 oraz art. 87 ust. 4 ustawy o ofercie.

Za trafny w powyższym kontekście uznać należało zarzut naruszenia art. 327<sup>1</sup> §1 pkt 1 k.p.c. Ocena ta dotyczy tej części uzasadnienia, w której Sąd powołuje się na twierdzenia

i oceny powoda. Ustalanie postawy faktycznej nie może pokrywać się z przedstawianiem zebranego materiału. Sąd ma natomiast obowiązek wypowiedzenia się, jakie zajął stanowisko co do faktów spornych między stronami. Ustalenie stanu faktycznego winno mieć charakter kategoriowy (por. K. Piasecki w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I, Warszawa 1996, s. 1001 i nast.). Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wprost też wynika, że Sąd pierwszej instancji zaniechał wyjaśnienia, czy między pozwanymi istnieje porozumienie, o którym mowa w przywołanych wcześniej przepisach, a co za tym idzie zachodziła konieczność realizacji obowiązku informacyjnego z art. 69 ustawy o ofercie. Sąd nie poczynił także ustaleń i rozważań pozwalających na ocenę zarzutów dotyczących ważności umowy darowizny akcji między A. P. (1) i F. P..

W konkluzji powyższych rozważań dojść należało do przekonania, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. Co więcej, wyjaśnienie ww. kwestii wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Sam fakt, że w aktach sprawy zalegają określone dokumenty na relewantne okoliczności nie jest wystarczający, albowiem nie podlegały one dotychczas żadnej ocenie. Przeprowadzenie postępowania dowodowego, ocena dowodów, poczynienie ustaleń faktycznych i ich subsumpcja dokonana po raz pierwszy na etapie postępowania apelacyjnego pozbawiłyby także de facto strony dwuinstancyjnego procesu.

W przywołanych okolicznościach bezprzedmiotowe było odnoszenie się do pozostałych zarzutów procesowych i materialnoprawnych.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 §4 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy przeprowadzi zaoferowane przez strony dowody, po uprzedniej ocenie ich przydatności, a następnie ustali, czy w rozpoznawanej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 89 §1 pkt 1 ustawy o ofercie, a także oceni ważność umowy darowizny z 29 marca 2018 r. i jej ewentualny wpływ na wynik sporu.

SSA Marek Boniecki